

ВЕСЕЛАТА ЖАЛНА ПЕСЕН НА ИДИОТА

Превод от френски:
Рени Йотова

**Издателство Сонм
2015**

traduki

Издаването на произведението е подкрепено от ТРАДУКИ, Европейска мрежа за литература и книги, в която участват Федералното министерство на европейските и международните въпроси на Република Австрия, Министерството на външните работи на Федерална република Германия, швейцарската културна фондация „Про Хелвеция“, КултурКонтакт Австрия, Гьоте-Институт, словенската Агенция за книгата ЖАК, Министерството на културата на Република Хърватия, ресор „Култура“ в правителството на Княжество Лихтенщайн, културна фондация „Лихтенщайн“ и фондация „С. Фишер“.

© Copyright of the translation: S. Fischer Foundation by order of TRADUKI

Преводът е осъществен по изданието:

Michel Layaz

La Joyeuse complainte de l'idiote

© Éditions Zoé, 2004

© Рени Йотова, превод от френски

© Веселин Праматаров, корица

© Издателство Сонм, 2015

ISBN 978-954-8523-56-1

Госпожа Вивианна крещи с цяло гърло, обяснявайки, че името ѝ се пише с две, а не с едно „н“. Като цяло не харесвам хората, които крещят, както и онези, които никога не пеят. Когато не го извиква на висок глас, а произнася името си по телефона например, казва го на някого, който да речем е готов да ѝ даде пари, не точно на нея, а на *Дома*, пари за издръжката на *Дома*, госпожа Вивианна казва: „две, а не едно „н““. Казва го троснато. Госпожа Вивианна лесно кипва, стане ли дума за двете „н“-та.

Ахил също е имал слабо място – петата си.

Никога не се замислям за своята пета.

Могат да минат седмици и месеци дори, без да се сетя, че имам две пети. За това е нужно да почувствам поне гъделичкане, сърбеж, да не говорим пък за забит трън, жило на оса или горещ въглен. Както си се разхождаме боси, изведнъж усещаме остра болка в петата, тялото ни се свежда до едничката пета, мислите ни си плюят на петите и запрепускват като луди. Превръщаме се в пета!... Като се замисли човек, петата не е кой знае какво. Случаят с Ахил е изключение. Той е имал сериозно основание да се тревожи за петата си. Има обаче само един Ахил, той е единствен и неповторим. Ахил, незакаленият докрай. Навярно госпожа Вивианна също има сериозна причина да държи на двете „н“-та.

Когато постъпих в *Дома*, в опит да се харесам на ръководителя и генералния директор на *Дома* госпожа Вивианна, така че престоят ми да е безоблачен и върху ми да не надвисне мъгла, да не ме връхлитат бурни дъждове и да не си навличам огън и жупел, от които всичко наоколо почернява, щом я видех, ѝ казвах:

6 | „Добър ден, госпожо Вивианна с две „н“. Добре ли спяхте, госпожо Вивианна с две „н“? Приятен ден, госпожо Вивианна с две „н“. Исках да покажа на госпожа Вивианна, ръководителя и генерален директор на *Дома*, че съм достигнал до извода, че вече не е нужно да крещи, че с викове няма да постигне нищо и че когато праща писма, просто трябва да напише двете „н“-та с червено мастило или пък да ги изпише като главни букви, да ги подчертае, да ги ограда, да издигне около тях крепост, заплашваща да стовари цялата си мощ върху оногова, който дръзне да я пренебрегне, а когато говори, достатъчно е да произнася провлачено двете „н“-та, сякаш са четири или пет, или даже десет. Съществуват и мирни средства, които могат да накарат хората да спрат веднъж завинаги да объркват конците около двете „н“-та. Желанието ми да съм в помощ на нашата скъпа ръководителка и генерален директор бе толкова голямо, колкото голям бе паркът около *Дома*. Най-вече обичам да наблюдавам двете високи дървета с червени листа, дърветата са високи почти колкото църковната камбанария във Флоренция, а може и да са по-високи даже, но ако на камбанарията във Флоренция съм се качвал чак до върха, то когато реших да се покатеря на дърветата, тутакси бях хванат от пазача-градинар или от градинаря-пазач на *Дома* господин Адриан, нисък и дебел човек, но пъргав и добре сложен, със здрави, сякаш изковани от желязо пръсти на ръцете, които, като ви стиснат за врата, обезсмислят всеки опит за бягство. И така, сграбчен от пръстите-клещи на господин Адриан, влизам в кабинета на госпожа Вивианна. Дали да застана мирно, или да падна на колене?... Да се извиня ли, или да замълча? Да се опълча ли, или да проявя смирение?... Ще ми се да видя

как някой от великите пълководци ще се изправи срещу госпожа Вивианна, седнала във внушителното си жълто кожено кресло. И тогава, както си стоях там и се чудех какво да правя, без да знам защо, гласът ми започва да реди думи съвсем сам, да се разнася наоколо от само себе си, без да мога да го спра, подобно на неудържим батальон или на безвъзвратно отлетял балон, гласът ми е неподвластен на волята ми: „Извинете, госпожо Вивианна с две „н“, но дърветата протягат клони към децата (и към останалите също), дърветата обичат допира на детските тела (и на останалите също), харесва им да докосват телата със стъблата си, да усещат човешката кожа с кората си, да чувстват пръсти и коси сред листата си и мислех, че тук такава дейност се поощрява, понеже хем изтощава физически, хем носи удоволствие. Добрата физическа форма на живущите в пансиона е сред основните грижи на ръководството, както пише на страница трета от брошурата, в която страниците са общо пет на брой. Брошурата обяснява какви са таксите в *Дома*. Брошурата посочва колко качествени са грижите, които *Домът* предоставя на обитателите си“. Гласът ми продължава да реди неща от този род... Напълно е излязъл от контрол, не следва никаква цел и посока, държи се като развилнял се гамен, връхлита като улична тълпа, набрала инерция. Трябваше да се усетя по-рано, съдейки по негодуването, мръщенето, гризането на нокти и сумтенето. Трябваше да си дам сметка, че госпожа Вивианна не приема много добре моето непрекъснато „госпожо Вивианна с две „н“, че го смята за подигравка, за груба закачка и проява на наглост от страна на един обитател на пансиона, който си е въобразил, че е по-хитър от останалите. Това е единственото обяснение

8 | за гневния ѝ изблик. Тя изпадна в истинска ярост. Да си кажа право, взе да ме обижда, нахвърли се с крясъци върху ми, като долната ѝ устна се издаде напред, тъй че се виждаше вътрешността ѝ, а отвътре долната устна не беше розова на цвят, както би трябвало да е нормално, както аз си мислех, че трябва да бъде, ами беше тъмночервена, с цвят на гранат, който я правеше да изпъква още повече. Стоях като гръмнат пред този гранат и пред пороя от словесни гранати, две неща, които не бях очаквал, понеже смятах, че госпожа Вивианна ще оцени подобаващо езиковия ми реверанс към нея. „Я млъквай!... Кратуно такава с едно „н“! (това го повтори поне пет пъти)... Да се махаш от погледа ми! Изчезвай, преди да те размажа с един удар, да те удуша собственоръчно, да те изкормя, да те наложа с камшика или да те направя на кайма!“ Ето това излезе от устата на госпожа Вивианна, която умее да прикрива чувствата си по-добре даже и от Ахил. Изметох се на секундата. Не бива обаче да се заблуждаваме и да съдим погрешно: обикновено госпожа Вивианна не обижда никого, ако ще да е най-големият идиот сред настанените в пансиона или най-големият нарушител на правилата в *Дома*. Само че в този случай обидите изригнаха от устата ѝ и може би така стана по-добре, иначе госпожа Вивианна навярно щеше да се задуши, ако обидата не бе излязла от нея. Системата за сигурност в черепната кутия на госпожа Вивианна задейства поредицата от кратуните с едно „н“. Няма защо да си кривя душата, отношенията ми с госпожа Вивианна не потръгнаха съвсем добре, по-скоро бяха съпътствани от дъжд, мъгла, огън и жупел, от които всичко наоколо почернява.

Стаята, в която живея, е истинска стая, а не от онези стаички, където не можеш да си протегнеш свободно краката, ако си седнал на ръба на леглото. Стаята ми позволява, веднага щом отворя очи, да изпълнявам няколко гимнастически упражнения – любимото ми е да правя стойка, като вдигам краката си колкото се може по-нависоко и ги размахвам във въздуха, все едно че карам колело, като първо имитирам каране на колело в равнината (равнинен етап), сетне демонстрирам изкачване на планински проход (планински етап), а накрая идва спускането с пълна скорост от другата страна на планинското било. Та в стаята си имам право да закачам по стените колкото си искам картинки, стига само да са прилични, което значи без такива с прекалено разгопени жени, без жени с умопомрачителни гърди, без бойни сцени, оръжия или насилие, без надписи и лозунги, които, независимо какво прокламират, в крайна сметка могат фатално да затормозят разсъдъка на обитавашите пансиона. Когато обърнах внимание на госпожа Вивианна, че не е лесно да се определи какво точно да се разбира под думата „насилие“, тя взе да ми говори за вечното движение и за затворения кръг, обяснявайки ми по този начин, че и за много други думи, колкото и прости да изглеждат на пръв поглед, също не може да се постигне единодушие.

В дъното на стаята ми, от дясната страна, има баня с душ и тоалетна, чиято врата няма как да заключвам, понеже липс-

10 | ва ключът от ключалката. Всяка разсеяна особа, зевзек или злонамерен човек би могъл да изникне на прага точно когато човек най-много държи да опази интимните си части от чужди очи и уши. Възможно е неканената персона да започне да се подиграва или пък да прави най-непристойни физиономии, или още по-лошо, да ръси неспирни комплименти, сред които няма равни и по-подходящи за истински принцеси от Ориента, в сравнение с които и най-възвишените стихове се ваят в изящните им малки крачка, звучейки като просташко къркорене на червата. Да кажем, че представата ми за принцесите от Ориента е малко старомодна, вероятно заради старите женски списания, копнеещи за екзотика, които жадно четях, когато бях в по-крехка и далеч по-безпроблемна възраст. Със сигурност обаче подобни нахлувания понякога ме разплакват, а сълзите прочистват съзнанието, също както и преходът високо в планината, назначаван ни като терапия от *Дома* два пъти годишно.

Тук човек има пълна свобода да поддържа личната си хигиена.

Мога да си вземам душ всяка вечер, ако поискам, стига да почувствам, че тялото ми има нужда от това.

Обичам да стоя с наведена глава, да наблюдавам стъпалата си и да гледам как пръстите на краката ми се мърдат, а през това време водата да се стича върху ми. Представлението на мърдащите пръсти на краката заема едно от челните места в списъка с любимите ми забавления. Колко хубаво нещо е къпането!... Колко е сладък онзи миг от вечността, когато всички части на тялото са покрити с омайна ароматна пяна!... Гледам накрайника на душа, който свети като нов. Когато го

държи в ръце, човек се чувства готов да завладее света, сдобива се с куража на Д'Артанян, господар на земята по волята на боговете, чувства, че може да целуне която и да е представителка на Венера, без риск да бъде наранен впоследствие от забити женски нокти в плътта му, усеща, че може да си съперничи с императорите и да трупа героични подвизи в актива си, да ловува на воля слонове или носорози, да обере най-големите банки с преливащи от злато трезори и да измисля най-шантавите житейски правила. Накрайникът ми се струва доста модерен, а и практичен също така, защото, за разлика от познатите ми обикновени накрайници с една-единствена настройка за струята, при този струята може да се наглася на две позиции: първата съм я кръстил просто „струяща струя“, докато втората – позиция номер две, е по-деликатна и затова съм я нарекъл „струя поливачка“ и да си призная нея използвам най-често, с изключение на случаите, когато въпросът опира до измиване на подмишниците или задника – тогава позиция едно, „струящата струя“, се оказва по-подходяща и надеждна и действа безотказно. Душът обаче не е всичко. Всяко удоволствие си има своята противоположност. Къпането във ваната е задължително веднъж на всеки петнайсет дни. За целта човек трябва да слезе на втория етаж на Дома и да отвори с побутване металната врата, която скърца така, сякаш разглюбят болт по болт Айфеловата кула досами тъпанчетата ви. Ваната е в средата на голяма стая, на която три от стените са заети от използвани някога душ-кабини, понастоящем напълно безполезни. За да бъда оставен сам в стаята с ваната, не бива да показвам, че душата ми се е свила от страх и отвращение. Всяко хленчене, викане, вдигане на врява, хапане

12 | на устните до кръв или гримасничене означава, че ще се наложи къпането във ваната да премине в присъствието на господин Бертран. Господин Бертран е единственият и главен надзирател в *Дома*. Можете да го срещнете на всевъзможни места: горе на стълбището, в столовата, в коридора, на прага на стаята си, навън, винаги изниква пред вас застинал на място като стожер и още не съм съвсем сигурен дали господин Бертран случайно няма един или двама братя-близнаци, така умело се оказва навсякъде и се появява там, където най-малко очаквате. Онези, които се противят на къпането във ваната, получават съдействието на господин Бертран. Изключително съвестен в работата си, той стои пред вас скръстил ръце и изпъчил гърди, неподвижен, непреклонен в погледа и мислите си, наблюдава ви с опитното око на единствен и главен надзирател, но прецени ли, че банята ви не е постигнала желания резултат, винаги е готов да разтвори ръце и да влезе в битка, сиреч да потопи главата ви за четиридесет и пет секунди под водата и да ви изчетка отпред и отзад, така че всичко да е безупречно чисто. Макар и в известен смисъл присъствието на господин Бертран да действа успокояващо, все пак за предпочитане е човек да е сам и да си придава весел вид, когато се запъти към скърцащата врата.

На всеки петнайсет дни, привечер във вторник, се кисна по дванайсетина минути във ваната. Сапунивам се с домашен сапун, оставен отстрани, на ръба на ваната, като се опитвам да се примиря с положението и да приема нещата такива, каквито са, а това не е никак лесно заради виковете, които се разнасят от душовете отсреща, викове всъщност няма, стаята е празна, но в нея витае споменът за виковете. Дали е едното

или другото, за мен е все тая. Така или иначе чувам виковете и се терзя. Налага се да впрегна всички сили, за да избавя съзнанието си от виковете. В стаята с ваната стените и таванът са боядисани в един цвят: бледо зелено. На много места боята се е олющила, мазилката се е напукала и за да не чувам повече виковете, опитвам се мислено да се скрия в някоя от образувалите се пукнатини. Да се набутащ мислено дълбоко в пукнатина на стената е доволно тежка задача. Много скоро усещаш, че не ти достига въздух. Не знаеш колко време ще можеш да издържиш така. Предпочитам обаче да се крия, отколкото да чувам виковете.

Преди близо петдесет години държаните под ключ обитатели на пансиона са били водени на това място, за да си вземат душ всички заедно, и ако са се противели на правилата за лична хигиена, пазачите, екипирани с престилки с дълги ръкави и панталони от мушамы, са ги налагали с камшици или с най-обикновени дървени сопи. Знаем го със сигурност. Сякаш съм го видял с очите си. В сравнение с тези пазачи господин Бертран е същински ангел. Не са били рядкост случаите, когато кръв се е стичала по плочките на пода, които също са зелени на цвят, но малко по-тъмни, като накрая, след като всички са напуснали помещението, следите от кръвта са изчезвали от тъмнозеления под, почистени от един от пазачите с помощта на водна струя, чиято мощ и коефициент на полезно действие по никой начин не може да се сравни със „струящата струя“, отговаряща на позицията първа на накрайника на душа ми.

Не съм споделял това с госпожа Вивианна.

Ще ме обявят за луд, ще кажат, че си измислям истории, ще ме подложат на дълъг преглед, който обичайно завършва с

14 | попълване на въпросник, и навярно ще получи от онези жълти хапчета, които не съм вземал отдавна и които доктор Феликс упорито отказва да ми предпише.

Мразя стаята с ваната.

Мога съвсем ясно да чуя какво е ставало там: чувам ударите, риданията, примирението, насилието. Преди в Дома не е имало юноши или младежи като нас сега, ами тук са затваряли считаните за *опасни индивиди* или *хора с дълбоки душевни разстройства*, или *болни, способни на най-ужасни прояви на жестокост*, или онези, които са били всичко това накуп. Никой не обелва и дума за това минало, но аз мога да го чуя. Чувам всичко: шуртящата вода от душовете, виковете, мъченията. Опитвам се да се защита, но въпреки предпазните мерки, въпреки че мислено се крия, свит на кълбо в пукнатините на стените, виковете се разнасят от душ-кабините, от плочките на пода, от тавана, от тоалетните, а в празната стая кънтят още повече. Веднъж на всеки петнайсет дни, вторник вечер, слизам на втория етаж, без да показвам страха си и да издавам душевното си състояние. За около дванайсетина минути си вземам вана, която не ми действа никак отпускащо.

Как да обясни човек защо Давид винаги става пръв сутрин? Отначало мислех да вдигна рамене и да подмина този факт с презрително безразличие, но нещо подобно на раздразнение упорито се загнезди в гърлото ми. Докато останалите четиридесетима обитатели на пансиона слизат в столовата всяка сутрин в осем часа, за да закусят под зоркия поглед на госпожа Вивианна, която ги наблюдава от огромния си портрет, смръщила вежди, а устните ѝ сякаш помръдват, то Давид броди из коридорите още от шест часа, а понякога и от по-рано и дебне коя врата ще се отвори най-напред. Онзи, който се подаде от нея, никога няма достатъчно време, за да осъзнае какво става, понеже на секундата се оказва лице в лице с Давид, отворил насреща му уста като бездънна яма, същински кратер, бълващ неспирен поток от думи, който, като неудържима словесна вълна, ви удря, стяга ви за гърлото и ви задушва. Точно когато искате да се насладите на онзи нежен, обгърнат в ефирна мъгла момент на спокойствие, характерен за всяко пробуждане, когато мислите са все още неясни, смътно се реят наоколо и блажено се протягат, преди да разцъфтят, та значи точно тогава се натъквате на Давид, който не само ви надува главата с приказките си, развива ви безкрайните си теории, но и стои пред вас и не мърда, настоявайки да му отговорите, да покажете съпричастност, да вземете отношение, да изкажете аргументирано мнение, да приведете примери, да придадете смисъл на разговора и ако това не стане, ядосва

16 | се и към думите, с които ви залива, прибавя обиди, изгарящи обиди, които ви преследват, докато успеете да се измъкнете от обсега на гласа му, или иначе казано, докато се скриете обратно в стаята си и да заровите глава под възглавницата, тъй че най-после до ушите ви да не достигат словесните изстрели, чиито куршуми продължават да свистят в коридора и да рикошират в стените, докато не събудят всички на етаж. Един път и госпожа Вивианна да остане в неведение за нещо. Досега не е чула нито веднъж крясъците на Давид, понеже, колкото и малко да спи – от два до седем часа сутринта, заспи ли, с топ не можеш я събуди. Заради сутрешните му нападения и суматохата, която предизвиква, обитателите на пансиона странят от Давид и чакат последния момент, за да слязат на закуска в столовата.

Аз също имам навика да се мотая рано сутрин из коридорите. Харесва ми да гледам как нощта се превръща в ден, надавам ухо и се заслушвам в звуците, идващи от блещукащите поля наоколо, обичам да улавям онези колебливи мигове, подвластни на волята на небесата, когато душата все още не е потънала в телесните си занимания. В началото, при първите ми излизания, упорито отказвах да обръщам внимание на изригващия от устата на Давид словесен водопад, на непрекъсващия извор от думи, които полузадрямалият ми мозък не желаше да възприеме.

Давид, от своя страна, не възприемаше нещата по този начин.

Той се вкопчваше в мен, наричаше ме „лош човек“, дереше ме по бузите, ръгаше ме в ребрата, дърпаше ме за дрехите, плюеше в лицето ми, забиваше нокти в кожата на главата

ми, извиваше пръстите на ръцете ми, удряше ме с юмрук по брадичката и по носа, а раздразнените му очи ми хвърляха изпълнени с ненавист погледи. Когато най-накрая, изтощен от настоятелните молби, се съгласявах да изслушам словоизлиянията му, Давид ме зарязваше на произвола на тройната ми участ: на подлец, на грубиян и на безхаберник. Ако се случеше да склоня, то все беше прекалено късно. Няма какво да отричам, Давид ми пречеше да си бродя на воля и ме принуждаваше или да ставам много по-рано, за да го изпреваря и да се прибера в стаята си, щом го видя, че излиза, или да се откажа от безцелните си сутрешни разходки. Трескаво търсех изход от положението, но нито една стратегия не проработваше: честите ми сблъсъци с Давид продължаваха. Ако въпреки всичко търпеливо понасях присъствието му до появата на някоя друга добра душа, ако се въздържах да не стоваря юмрук право в лицето на този изгубил разсъдка си ангел небесен, то е, защото хич не обичам насилието, чиято проява в *Дома* се счита за признак на слабоумие. Освен това ми се струваше, че да прекърша по такъв брутален начин въодушевляването на Давид е истинско престъпление, което най-малкото би ме поставило в конфликт със самия мен. А пък и той в крайна сметка свикна да не му отговарям: оставях значи Давид да си развива теориите, които минаваха покрай ушите ми, без изобщо да ги слушам, като за целта си представях, че гласът му е мелодия, специално създадена, за да съпровожда събуждането ми. От време на време притварях очи или стисках устни в знак на одобрение и аз не знам на какво. Дори заглушавани и едва чути обаче, думите вършат своето дело. Понякога, по-късно през деня, започнал с вълненията и за-

18 | клинатурните тиради на Давид, се случваше да си спомня за някоя и друга от приказките му, което ще рече, че две или три от чутиите преди това негови фрази достигаха до съзнанието ми, изпълнени със съдържание. Този път обаче бях абсолютно буден и въпросното съдържание ми се струваше било то интригуващо или забавно, било то загадъчно или неприлично, но каквото и да беше, ме караше да потърся слабото момче с руси къдрици, за да поговорим за това, да го обсъдим, след като съзнанието ми вече бе предварително подготвено за казаното от него. Изненада и разочарование!... Ако сутрин Давид бе способен да говори, без да спира, бродейки из тъмните коридори на *Дома*, то след като започнеше закуската, беше съвсем нереално да се мисли, че някой е в състояние да изкопчи и една дума от устата му. В отговор на сърдечните ми опити да го заговоря Давид само присвиваше очи и ме поглеждаше с невъзмутимо и безучастно превъзходство, сякаш никога не съм съществувал, сякаш гласът ми не е успял да премине през стената, зад която се крие зазидан разсъдъкът му. Пред себе си имах съвсем друго момче, един друг Давид, полош от превъзбудения и налудничав Давид, пред мен стоеше Давид непроницаемият. За да си приказвам с него, трябваше да се примиря със срещите в ранни зори. Честно казано, това неудобство си заслужаваше усилията заради внезапно просветващите в главата на Давид идеи, които той ми споделяше безрезервно. Изпълнен с живот и събрал знания за какво ли не по света, Давид развиваше страшни теории за спасяването (или унищожението) на планетата, имаше си собствена план-програма за премахване на корупцията, коренен поврат в медицината, справяне с мафията, избягване на диктатурата,

запазване стабилността на любовните връзки, разведряване на вечно сърдитите, превръщане на шутовете в сериозни и отговорни люде, разпределяне на енергията и откриване на нови енергийни източници, преобръщане на архитектурата с главата надолу, развитие на умствените способности, замяна на паричната система, създаване на друг вид транспортни средства, изключване на логиката, достигане до мъдростта и моменталната ѝ загуба впоследствие, улесняване на живота, затормозяване на мозъка, начини за забавления, разговори с животните, грижи за растенията, изучаване на граматиката, покоряване на женските сърца, впечатляване на мъжете, смесване на народите, подялба на богатствата, учредяване на Върховен съд на планетата Земя, който в началото да представлява сграда, голяма колкото град, а после постепенно да се смалява, докато стане колкото килия, чийто ключ накрая да бъде изхвърлен. Макар Давид да се вълнуваше от главните въпроси, движещи света, то той отделяше подобаващо внимание и на най-малките подробности. Човек трябваше да го види как с грейнало от въодушевление лице, препускайки през всевъзможни теми, които се преплитаха помежду си и се разбягваха в различни посоки, той ми разясняваше в детайли кой е най-добрият начин за масово производство на чорапи, разкриваше ми тайните на сполучливия елзаски кекс куглоф, значението на един житен клас, свойствата на индиговото растение, предимствата и недостатъците на чуждите езици, богатите трапези на Меценат, направата на барабан, на цигулка или на наподобяваща виолончело виола да гамба, начините да забогатееш, високомерието на великодушните, душевните състояния на кърмачетата, покварата сред трубаду-

20 | рите, страха на дресьорите, характерните особености на перата, люспите и козината, скритите възможности на всички живеещи около него тук в *Дома*, на обитателите на тази къща, която той много харесваше и нямаше никакво намерение да я напуска. Всичко казано от Давид бе преминало през мозъка му, бе проверено от опита, сякаш в продължение на стотици години той бе трупал и анализирал информацията за всичко случващо се по света, а за онова, което не знаеше, се досещаше по интуиция. Всекидневните ми разговори преди изгрев слънце с приятел, способен във всеки един момент да покаже колко несигурно е съществуването на нас, простосмъртните, напълно измести предишните ми любими занимания. Следвах Давид в неговите лутания и залитания, в резултат на което заедно се спускахме до дъното на пропасти, а сетне се издигахме до върховете.

Пороят от думи ме поваляше на земята.

Нямаше стълкновения обаче.

Само изкусно отваряне на съзнанието.

И освобождаване на сетивата.